

Visjes

Ander werk van Joost Oomen bij Querido

Het Perenlied (roman, 2020)

Joost Oomen

Visjes

Een avontuur op Salina



Amsterdam · Antwerpen
Em. Querido's Uitgeverij BV

2022

Copyright © 2022 Joost Oomen
Voor overname kunt u zich wenden tot Em. Querido's
Uitgeverij BV, Weteringschans 259, 1017 XJ Amsterdam.

Omslag Otherwhere
Foto's omslag en binnenwerk Mirka Farabegoli
en José Witteveen

ISBN 978 90 214 6256 1 / NUR 320
www.querido.nl

visjes
je slaat mij met een bloemetje

– Lou Reed

I

Ting
Ting
Ting
Ting
Ting
Ting
Ting
Ting
Ting
Ting
Ting
Ting
Ting
Ting
Ting
Ting
Ting
Ting
Ting
Ting
Ting

is het geluid van de trein die eraan komt, op elk station in heel Italië, want elk station heeft hetzelfde, zilveren belletje. Het zit verstopt in de muur van de stationshal, het werkt mechanisch en het begint al minuten voordat de trein zelfs maar in zicht is met tingelen, stopt dan zonder dat er een trein passeert, begint dan weer, waarna de trein toch nog als volstrekte verrassing langsraast. Een groot, door de maan beschenen koekblik met licht achter de raampjes. Vanbinnen is dit koekblik vol versleten pluchen stoelen en schuifdeuren en harmonicagangen en zeppompjes en er zit een conducteur in, kalend bij de slapen en in een brandschoon uniform, die knikkebolt naast een kast vol sleutels en reserve-tandenborstels voor zijn passagiers. Zijn fluit hangt aan een wit koord om zijn nek.

Het is niet alleen de conducteur die slaapt, ik doe dat ook. Ik lig op mijn buik op een bed dat prikt. De avondklok is nog van kracht in dit land en de stationsbelletjes van Italië luiden voor natriumgeel verlichte, maar volstrekt verlaten stations. In de momenten dat ik wakker schrik en even wakker blijf, zie ik dorp na dorp voorbijrijven in het zwart en ik weet dat ik een goede kans maak dat ik degene ben die in deze nacht de meeste lichtjes van Italië ziet. Ik zie de lichten van Cassino, Napels en Sapri, ik zie de kleine, flakkerende lichten op de bergflanken en de

rode lampen op windmolens. Ik zie de verre lichtjes op de donkere zee op de momenten dat we met de trein vlak langs de branding scheren, en dat is vaak, want de rails zijn vlak langs de kust gelegd; als ik mijn arm uit het raam zou steken zou ik mijn hand bijna door het witte schuim kunnen laten gaan. Ik zie het licht van de gang door de luxaflex van onze coupé schijnen en in dat zachte licht zie ik de bagage van mijn reisgenoten op de treinvloer liggen.

Op het uitklapbed boven mij ligt de ene reisgenote, een Italiaanse kunstenares die in Nederland woont. Zij heet Mirka. Op de treinbank naast mij ligt mijn andere reisgenote, een Nederlandse kunstenares die in Italië woont. Zij heet José. Samen zeulen zij mee: drie analoge spiegelreflexcamera's, één *pinhole*-camera, twee digitale camera's, een loodzwaar statief uit de jaren zeventig, een linnen tas vol kleurenrolletjes, een linnen tas vol zwart-witrolletjes, een rolletje voor het fotograferen in de nacht, een rolletje waarvan ze beiden niet weten waar het voor is, twee flessen chemicaliën om foto's mee te ontwikkelen, twee maatbekers om die chemicaliën te kunnen mengen, een wisselzak, vier slippers, tien mondkapjes, twee tandenborstels, een flesje ontsmettingsmiddel en nog wat dingen die elke reiziger wel in zijn of haar tas heeft zitten.

José en Mirka en ik, we zijn op reis door de nacht en de trein dendert van Rome naar Milazzo. Terwijl ik van een gele covidzone een oranje binnenglijd, droom ik mijzelf al verder weg, naar het vulkaaneiland Salina. Het eiland is niet groter dan de helft van Vlieland, maar het heeft zes vulkanen, twee vulkaantoppen en het water is er helder als glas, het lijkt alsof niet de wind maar de zon het doet kabbelen. Er is maar één weg op dit eiland, die van Lingua naar Pollara loopt, en langs die weg klimmen Vespa-wagentjes in slakkentempo de bergen op. De geur van hun uitlaat wordt overspoeld door alsem, salie, eucalyptus, bloeiende jasmijn, rozemarijn, paars-rode bougainville, brandend tuinafval, zeelucht en wilde venkel. Gigantische agaves, rijen wijnstokken en talloze afbrokkelende, verlaten huizen, waarvan er om de zoveel tijd eentje in zee valt, en de stenen van die huizen, sommige neergelegd door oude Grieken of kruisvaarders, rollen naar beneden over bloeiende struiken Oost-Indische kers, waarna ze met een plons in zee verdwijnen. Er zijn citroenbomen en cipressen, sinaasappelbomen en sukadebomen, mispelbomen waaraan feloranje mispels hangen als pingpongballen of geitentestikels, maar dan met vier of vijf in trosjes onder donkergroene bladeren. Onder al die fruitbomen staan muurtjes van warm, zandkleurig beton. Op dat beton zonnen de duizen-

den hagedisjes die op Salina wonen. Ze schieten weg zodra je in hun licht gaat staan.

Maar zover is het nog niet, ik weet er zelfs nog niets van af, want ik slaap op mijn buik op mijn treinbed en ik rijd over de voor mij vreemde, Italiaanse rails. De trein piept, kraakt en schudt wild heen en weer. Ik draai me op mijn rug. Er zwemt een vis tussen mij en het raam. Ze zwemt langzaam door het gangpad tussen de bedden, alsof de coupé tot aan het plafond gevuld is met water. De vis wordt beschenen door de maan, ze glanst en is groot als een zilveren schaal. Als ik mijn hand naar haar uitstrek, drijft ze achterwaarts bij mij vandaan, komt dan weer voorzichtig terug en laat zich als een ezel over haar neus aaien.



Ting ting ting ting ting (rw)

2

Santa Marina, Salina, 1 mei 2021

Beste burgemeester van Santa Marina,

Laat mij met het belangrijkste beginnen. Hartelijk dank dat wij in deze bijzondere tijd te gast mogen zijn in uw dorp, op uw eiland. Natuurlijk, een pandemie blijft erg vervelend, maar de courgettebloem en venkelpesto, de sinaasappelbomen en bougainville en natuurlijk de hier perfect schijnende lentezon doen het leven bijna zorgeloos, ja, zelfs vakantieachtig lijken. Bijna zeg ik, want ik kan mijn ogen niet sluiten voor de verdrietige gevolgen die deze mondiale crisis ook voor uw eiland heeft.

Zo zie ik in de winkelstraten van het eiland de eigenaars van de souvenirwinkels speuren naar de eerste toeristen van deze lente, die helaas nog nergens

te bekennen zijn. De winkel die snorkels, flippers en duikbrillen verhuurt heeft zijn luiken gesloten en de terrassen van de barretjes en *granita*-makers mogen niet op de glimmende pleinen worden uitgesteld. Dat is uiteraard volkomen begrijpelijk, een afgelegen eiland kan in een noodtoestand niet voorzichtig genoeg zijn, maar hoe geweldig zou het zijn als, wanneer de wereld eindelijk weer opengaat, de toeristen weer in even groten getale als voorheen de weg naar Salina zouden weten te vinden? De hier groeiende kappertjes zouden weer over de hele wereld verspreid raken. De snorkels en zwembrillen proeven weer elke dag het zoute water. Een lege terrasstoel is wederom een zeldzaamheid.

Omdat ik een dichter ben die zich graag inzet voor de héle gemeenschap, en niet alleen voor dat deel dat geïnteresseerd is in poëzie, wil ik mijn steentje bijdragen aan de heropleving van de toeristenindustrie op dit eiland. Ik heb daarom een plan bedacht, waar ik echter wel uw hulp en toestemming voor nodig heb.

Mijn plan is om een vis te vangen met een gedicht. Waarom wil ik dat? Ik wil dit om te bewijzen dat er rondom dit eiland vissen zwemmen die niet alleen kunnen lezen, maar echt gevoel hebben voor poëzie.

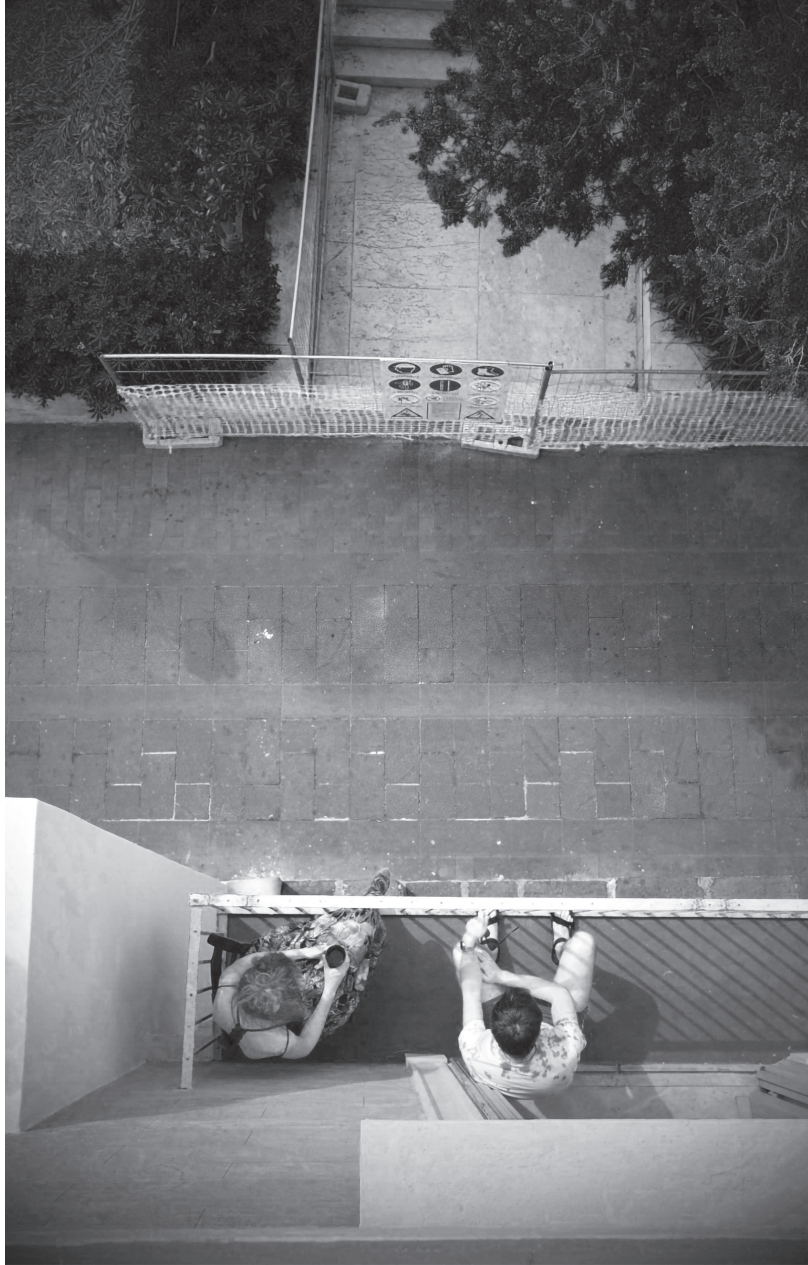
Salina, en alle eilanden eromheen, zijn met hun vulkanen en wilde alsem (waarvan men de drank absint stookt) een hoogst poëtische omgeving en ik kan mij niet voorstellen dat dat de vissen van deze eilanden niet heeft beïnvloed in hun literaire smaak. Daarnaast weiger ik te geloven dat poëzie alleen iets is voor op het droge, en zolang er nog niemand heeft bewezen dat vissen niet kunnen lezen, ga ik er gemakshalve van uit dat ze dat wel kunnen. Wanneer ik bewijzen kan dat de vissen van Salina van poëzie houden, zullen er van heinde en verre dichters naar dit eiland komen om hun werk aan de vissen voor te lezen. Dichters zijn altijd op zoek naar 1) een wonder en 2) een nieuw publiek. Daarbij zijn het ontzettend fijne toeristen: ze zitten veelvuldig op het terras en zijn dol op lokale wijn.

Uiteraard zal ik mij tijdens het vissen houden aan alle lokale visserstradities van de Eolische Eilanden en zal ik ecologisch gezien zo voorzichtig mogelijk te werk gaan. Ik zal mij laten voorlichten door de vissers in het dorp en in het uiteindelijke gedicht dat als aas zal dienen, zal ik een regel opnemen over de haak, zodat de vis zelf kan beslissen of hij of zij gevangen wil worden. Het enige wat ik van u nodig heb, is een visvergunning.

In de hoop dat u mij die visvergunning verstrekt,

Hartelijke groet,

Joost Oomen



Twee jonge kunstenaars houden zich keurig aan hun quarantaine (MF)

3

Ik heb gelogen tegen de burgemeester. De venkelpesto van dit eiland heb ik nog niet geproefd, de lege terrassen en de dichte winkels heb ik alleen kort voorbij zien komen toen we van de boot naar onze logeerplek liepen en de bougainvillestruiken en sinaasappelbomen mocht ik alleen van grote afstand bekijken. We moeten vijf dagen binnenblijven.

José, Mirka en ik zitten in quarantaine in de kunstenaarsresidentie die boven de boekwinkel van het dorp is ingericht, ons onderkomen voor de komende maand. Het is een oud huis: het heeft geglazuurde tegels op de vloeren, hoge plafonds en het staat vol met zware meubels uit de negentiende eeuw. We houden ons strikt aan onze afzondering, het meisje dat de residentie op dagelijkse basis in goede banen leidt, heeft ons verteld dat er op het eiland mensen zijn die het doodeng vinden dat wij hier zijn, om-

dat wij mogelijk het virus weer terug naar het eiland brengen.

Het meisje vertelt dat met een grote glimlach om haar mond, zoals ze alles vertelt met een grote glimlach. Ze heet Marta, maar we noemen haar Lytse Bliksem, wat Fries is voor Kleine Bliksem, iets wat wij wel weten, maar zij niet. Dat niet weten heeft haar nog niet gehinderd, want ze draagt de naam met trots en moet elke keer giechelen wanneer we hem gebruiken. Ze heeft een enorme bos blonde krullen, draagt altijd teenslippers en luistert het liefst snoei-harde metal. Als ze zich onbespied waant kijkt ze heus wel eens zorgelijk, maar zodra er iemand in de buurt komt lichten haar ogen op en verschijnt haar enorme lach. Met diezelfde lach vertelt ze dat er ook dorpsbewoners zijn die dit huis en de boekwinkel niet in durven.

'Ja, iets met de familie,' zegt Marta. 'Ze menen dat het hier spookt. Daarom stoppen we er nu kunstenaars in.'

We eten wat Lytse Bliksem ons brengt: pasta, tomaten, een zak voorgeraspte parmezaan. Ze neemt elke dag een fles wijn voor ons mee. We voelen ons chique gevangenen, adel die door een ander koningshuis gegijzeld is, maar die nog steeds met de grootst mogelijke hoffelijkheid moet worden bejegend. We

dineren op het dakterras met onze benen op de reling en onze gezichten in de zon. Ik speel een potje schaak met Mirka, ik ginnegap wat met José. Om de dagen te vullen, wijd ik me aan een precieze beschrijving van het uitzicht vanaf het dakterras.

LINKERKANT VAN HET DAKTERRAS

Als je op het dakterras staat is de belangrijkste blikvanger, aan de linkerkant van ons huis, de Stromboli. De Stromboli is een actieve vulkaan. Hij ligt net te ver om hem scherp te kunnen zien, maar als je op een heldere dag lang genoeg tuurt zie je wel de rookwolkjes die uit de berg opstijgen, waterverftig afgetekend tegen de blauwe lucht. Lytse Bliksem vertelt dat op sommige dagen de rookwolken metershoog de lucht in schieten. Ze vertelt ook dat er een paar jaar terug een Italiaanse wandelaar is omgekomen bij een uitbarsting toen hij een rotsblok op zijn hoofd kreeg, en dat zijn Braziliaanse vriend ternauwernood, uitgedroogd en in shock, gered kon worden. Hoewel de vulkaan altijd een beetje uitbarst, heeft een echt grote uitbarsting nu al een tijd niet plaatsgevonden.

Pal naast de Stromboli ligt het eilandje Panarea, waar volgens de geruchten Brad Pitt en Doutzen Kroes elke zomer hun vakanties vieren. Er zijn talloze vakantiewoningen op Panarea, maar er wonen